

2

2015

INFORMAČNÍ BULLETIN ČAE

ISSN 1804-1558

Informační Bulletin ČAE

ISSN 1804-1558

Vydavatel: Česká asociace ergoterapeutů, Kloboučnická 1627/7, Praha 4, 140 00

Tel.: (+420) 733 226 724

www.ergoterapie.cz

info@ergoterapie.org, bulletin.cae@seznam.cz

Redakční rada: Mgr. Jana Jelínková, Mgr. Kateřina Svěcená, Bc. Anna Jersáková

Grafická úprava: Pavel Cindr

Česká asociace ergoterapeutů vydává 2x ročně informační bulletin, který informuje o novinkách v oboru, uvádí zprávy z jednání výboru ČAE a poskytuje informace o plánovaných i již proběhlých akcích, kurzech a seminářích.

E-mail pro zasílání Vašich příspěvků a připomínek: bulletin.cae@seznam.cz

Termíny uzávěrek v roce 2015:

30. červen, 30. listopad

Obsah

I. ÚVODNÍ SLOVO	3
II. INFORMACE Z VÝBORU ČAE	4
Zprávy z výboru ČAE za období září–prosinec 2015	4
Informace pro členy ČAE k členským poplatkům	5
Ohlédnutí za oslavou Světového dne ergoterapie 2015	6
COTEC General Assembly	8
Seznam odborných kurzů uznaných odborem smluvní politiky VZP relevantních pro přiznání odbornosti s3	8
III. ODBORNÁ ČÁST	10
Zpráva z 21. výročního zasedání ENOTHE na Univerzitě v Ruse Mgr. Lucie Dončevová	10
Inkluzivní a speciální pedagogika „v mezinárodním odborném rozhovoru“ aneb čtvrté setkání s profesorkou Marií Vítkovou při speciálních příležitostech PaedDr. Eva Matejičková	11
Ergoterapie v předškolním a školním věku Lucie Chytrá, DiS.	14

I. ÚVODNÍ SLOVO

Vážení čtenáři,

dostává se k Vám další číslo Informačního bulletinu České asociace ergoterapeutů, v kterém se snažíme rekapitulovat aktivity výboru druhé poloviny roku 2015 a poskytnout Vám vysvětlení k některým zprávám, které byly uveřejněny v minulém čísle a na které jsme v době vydání čísla 1/2015 ještě neobdrželi odpovědi odpovědných úřadů.

V tomto úvodu bych si dovolila využít také příležitost a reflektovat posledních osm let vydávání elektronického Informačního bulletinu ČAE, jelikož bych ráda s Vámi, našimi čtenáři, otevřela otázku další podoby existence tohoto periodika.

Již od svého vzniku vydávala České asociace ergoterapeutů svůj bulletin. Důvodem publikování bulletinu bylo jak v době vydávání tištěného bulletinu do roku 2004, tak i po obnovení bulletinu v roce 2008 v elektronické podobě, především poskytnout členům informace o aktivitách výboru a novinkách v našem oboru. Neméně důležitým důvodem však bylo nabídnout prostor pro oborovou diskusi a sdílení. Naší snahou bylo prostřednictvím bulletinu podnítit spolupráci jak členů, tak studentů oboru ergoterapie, s výkonným výborem a navázat též spolupráci s regionálními zpravodaji. Při zpětném hodnocení musíme však konstatovat, že naše cíle nebyly tak zcela naplněny. Ačkoli opakovaně v každém čísle i prostřednictvím webových stránek vyzýváme a žádáme o zaslání Vašich připomínek, článků, reakcí či komentářů, počet příspěvků, které od Vás dostáváme, se neustále snižuje. Při přípravě každého čísla máme velké obavy, zda bude odborná část Bulletinu vůbec zařazena. O to více bych proto chtěla poděkovat všem kolegům, kteří doposud svůj příspěvek do Bulletinu zaslali a díky kterým nezůstává Informační bulletin ČAE jen souhrnnou rekapitulací aktivit a úkolů, které výbor realizoval.

Milí čtenáři a kolegové, obracíme se proto na Vás s dotazem, jakou představu máte do budoucna o podobě a rozměru našeho Informačního bulletinu ČAE a zda by případně někdo z Vás neměl energii a chuť se pokusit dát Bulletinu novou vizi. Domníváme se, že je škoda ukončit činnosti Bulletinu, nicméně si nemyslíme, že by jeho náplní mělo být pouze poskytování informací o aktivitách ČAE. Především z toho důvodu, že k tomu máme již k dispozici jiné možnosti, jako jsou webové stránky a Facebook, prostřednictvím kterých můžete být informováni aktuálněji, ale také proto, že pouze v informační podobě bude Bulletin z našeho pohledu nezáživný. V silách redakční rady Bulletinu za současné agendy, kterou má ve výboru ČAE dále na starosti, však není připravovat i odbornou část Bulletinu.

Velmi děkujeme za všechny Vaše podněty a doufáme, že bude zájem diskusi o budoucnosti Informačního bulletinu ČAE vést.

I přesto, že se k Vám dostává Bulletin již delší dobu od začátku roku 2016, mi dovoluji popřát Vám v roce 2016 hodně zdraví, osobních úspěchů a pocitu uspokojení z aktivit, do kterých budete investovat svůj čas a energii, a pevně doufám v možnost setkání s Vámi na některé z akcí České asociace ergoterapeutů v roce 2016 nebo prostřednictvím stránek našeho Bulletinu.

Za redakci Informačního bulletinu ČAE

Jana Jelínková

II. INFORMACE Z VÝBORU ČAE

Zprávy z výboru ČAE za období září–prosinec 2015

Zapsala: Jana Jelínková, prezidentka ČAE

A. Legislativní a administrativní aktivity

- 1. Vedení běžné agendy související s chodem profesní organizace.** Poskytování informací členům ČAE a dalším tazatelům prostřednictvím telefonických konzultací, webových stránek, elektronické pošty, hospodaření s financemi ČAE apod.
- 2. Účast na jednání k přípravě komory zdravotnických pracovníků.** Jednání přípravného výboru se za ČAE účastní Mgr. Kateřina Svěcená, Ph.D.
- 3. Pokračování činnosti pracovní skupina ČAE udělující souhlasná stanoviska vzdělávacím akcím.** Členové skupiny: Mgr. Marcela Kryski, Mgr. Ludmila Šajtarová, Bc. Doubravka Koubková.
- 4. Spolupráce se zahraničními ergoterapeutickými organizacemi (COTEC, WFOT) – reakce na výzvy a úkoly,** 1. delegát ČAE v COTEC Mgr. Olga Pekárková, 1. delegát ČAE ve WFOT Mgr. Marie Vychytilová.
- 5. Účast zástupců ČAE na jednání Pracovní skupiny k Seznamu zdravotních výkonů na MZ, 24. 9. 2015.** Jednání za ČAE se účastnily Mgr. Jana Jelínková a Mgr. Kateřina Svěcená, Ph.D. Na programu jednání byla žádost ČAE o:
 - odstranění čtvrtletního omezení ve vykazování výkonů 21610, 21612, 21621 a 21625
 - změnu názvu a obsahu výkonu č. 21614
 - zrušení omezení místem u výkonu č. 21621
 - Z jednání vyplynuly následující závěry: VZP považuje frekvenci pro vykazování výkonů 21610, 21612, 21621 a 21625 dostačující. Pokud však ČAE předloží seznam konkrétních diagnostických skupin, u kterých je vhodné frekvenci vykazování výkonu navýšit, je možné o žádosti ČAE dále jednat na dalším jednání pracovní skupiny. **Úkol pro ČAE: definovat diagnostické skupiny, pro které je navýšení frekvence vykazování výkonů relevantní a odeslat návrh předsedovi Pracovní skupiny k Seznamu zdravotních výkonů MZ a MUDr. Šustkové za VZP.**
 - Dalším bodem jednání byla žádost o změnu názvu a obsahu výkonu č. 21614. **Závěr jednání k tomuto bodu: bude projednání na dalším jednání pracovní skupiny, VZP s návrhem souhlasí.**
- 6. Zpracování návrhu nového výkonu „Individuální ergoterapie základní vedená ergoterapeutem v domácím prostředí pacienta“ a definování diagnostických skupin, pro které je relevantní navýšení frekvence vykazování výkonů 21610, 21612, 21621 a 21625.** Zaslání návrhu ČAE k projednání na VZP a následně k projednání na Pracovní skupině k Seznamu zdravotních výkonů MZ.
- 7. Na výzvu VZP zaslány připomínky k návrhu smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb pro ergoterapii.**
- 8. Účast delegáta ČAE na 3. COTEC General Assembly, 3.–4. 10. 2015, Riga.** Bližší informace viz samostatně sdělení.
- 9. Realizace oslavy Světového dne ergoterapie 2015. Více viz samostatné sdělení.**
- 10. Příprava kurzu Zrcadlové terapie v ČR.** Oslovení lektora, oslovení Kliniky rehabilitačního lékařství 1. LF UK v Praze ke spolupráci a k zapůjčení prostor pro konání kurzu, organizace kurzu v ČR. Pro velký zájem ze strany ergoterapeutů byl lektor požádán o realizaci kurzu ve dvou termínech, 16. a 17. 1. 2016. Velmi děkujeme za vstřícnost KRL 1. LF UK v Praze za zapůjčení prostor pro pořádání kurzu. O průběhu kurzu bude pojednáno v dalším čísle Informačního bulletinu ČAE.
- 11. Zasláno vyrozumění děkanovi 1. LF UK v Praze, který udělil záštitu nad pořádáním COTEC-ENOTHE kongresu v roce 2020. ČAE získala kladné vyrozumění výboru COTEC a kongres se v roce 2020 bude konat v Praze.** Pro ČAE je velkou ctí, že získala možnost pořádat takto významný kongres v Praze. Jsme přesvědčeni, že konání kongresu v Praze přispěje k potvrzení renomé fakulty ve světě a oboru ergoterapie v České republice pomůže významně ke zvýšení jeho prestiže i zájmu o jeho studium. ČAE navázala spolupráci při zajištění organizace kongresu s agenturou Guarant International.
- 12. Prezentace ČAE na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem: Dne 25. 11. 2015 proběhlo setkání Mgr. Olgy Pekárkové (2. viceprezidentky ČAE) se**

studenty 1. a 3. ročníku oboru ergoterapie na fakultě v Ústí nad Labem. Setkání se zúčastnilo 40 studentů, kteří se hodně ptali, a rozvinula se bohatá diskuse. Jsme velmi rádi, že vedoucí studia na jednotlivých školách umožňují ČAE setkání se studenty již v průběhu studia a tito mohou být informováni, co ČAE pro ergoterapeuty zajišťuje. Pro nás je to i možnost získat zpětnou vazbu na svou práci a inspirovat se podněty našich budoucích kolegů. V letním semestru je plánováno ještě setkání se studenty 2. ročníku oboru ergoterapie v Ústí nad Labem. Setkání se studenty ergoterapie ze Západočeské univerzity v Plzni je plánováno na 27. 1. 2016 a termín setkání zástupce ČAE se studenty oboru ergoterapie z Ostravské univerzity v Ostravě je v jednání.

13. **Ke dni 4. 12. 2015 je ČAE zapsána do spolkového rejstříku vedeného u Krajského soudu v Praze jako spolek.**
14. **Správa facebookového profilu České asociace ergoterapeutů, pokračování v aktualizaci a zpřehlednění webových stránek ČAE** (Mgr. Olga Pekárková, Bc. Kateřina Voslášková, Bc. Zuzana Rodová, M.Sc.).
15. **Spolupráce s dobrovolníky:** zpracování katalogu reklamních předmětů, přípravy informačních materiálů (koordinaci pracovní skupiny má na starosti Mgr. Olga Pekárková).
16. **Poděkování sponzorům za spolupráci v roce 2015 a rozeslání PF 2016** členům, spolupracujícím organizacím, mezinárodním ergoterapeutickým organizacím a příznivcům ČAE.
17. **Výbor ČAE se v tomto období sešel k projednání úkolů čtyřikrát** (2. 9., 19. 10., 9. 11. a 15. 12.).

v prostorách 3. LF UK v Praze a o udělení záštity nad konferencí s **Prof. MUDr. Marcelou Grünerová Lippertová, Ph.D.**, přednostkou Kliniky rehabilitačního lékařství 3. LF v Praze. Termín konference zatím není dojednáno, v plánu je podzim 2015. Oslovení přednášejících.

5. **Setkání ČAE se studenty oboru ergoterapie na jednotlivých fakultách.** Plánujeme pokračovat v setkávání se studenty na fakultách s reprezentanty ČAE.
6. **Dojednání podmínek spolupráce a podepsání smlouvy o organizaci kongresu COTEC-ENOTHE 2020 v Praze** s agenturou Guarant International.
7. **Účast delegáta ČAE na COTEC General Assembly a prvním COTEC- ENOTHE kongresu 2016 v Galway, Irsko, ve dnech 16.- 19. 6. 2016.** Povinností ČAE je prezentovat profesní organizaci a Českou republiku jako dalšího pořadatele kongresu COTEC-ENOTHE v Praze v roce 2020.
8. **Příprava postupu hodnocení studijních programů ergoterapie v České republice dle Minimálních standardů WFOT.** Seznámení s důvody hodnocení a pozitivy této aktivity ČAE, která je pověřenou institucí WFOT pro hodnocení studijních programů na území České republiky, zástupce škol, oslovení odborníků z praxe na spolupráci při zpracování kritérií hodnocení studijních programů.
9. **Pokračování činnosti pracovní skupina ČAE udělující souhlasná stanoviska vzdělávacím akcím.**
10. **Dokončení aktualizace webových stránek ČAE a správa facebookového profilu ČAE.**
11. **Oslovení sponzorů pro realizaci vzdělávacích akcí ČAE a propagaci oboru ergoterapie.**

B. Plán aktivit výboru ČAE v roce 2016

1. **Publikování výroční zprávy ČAE za rok 2015.**
2. **Organizace vzdělávacích akcí pro odbornost ergoterapeut.** V lednu 2016 plánujeme uspořádat dva kurzy Zrcadlové terapie pod vedením zahraničního lektora. Dále plánujeme oslovit lektory pro pořádání kurzu pro ergoterapeuty v oblasti terapie dysfágie, komplexní problematiky bolestivého ramene, hodnocení a terapie kognitivních funkcí. Rádi bychom se pokusili v roce 2016 uspořádat ještě jeden kurz pod vedením zahraničního lektora, zatím o spolupráci jednáme.
3. **Dokončení jednání o návrhu nových ergoterapeutických výkonů na Pracovní skupině k Seznamu zdravotních výkonů na MZ.**
4. **Příprava 28. celostátní odborné konference ČAE v Praze.** Jednáme o možnosti konání konference

Informace pro členy ČAE k členským poplatkům

*Zapsaly: Anna Jersáková, pokladník ČAE
a Jana Jelínková, prezidentka ČAE*

V souvislosti s tím, že právě probíhá období určené k platbě členských poplatků, dovolte nám informovat Vás o aktuální úpravě výše poplatků a důvodech, které vedly valnou hromadu k jejich navýšení.

Ve Stanovách ČAE, konkrétně v člácích V.–IX., jsou uvedeny informace o členství a definovány práva a povinnosti členů. Jednou z podmínek je i povinnost člena platit včas členské poplatky. Členské příspěvky se platí jedenkrát ročně na bankovní účet ČAE. Splatnost členského příspěvku je vždy do 31. března kalendářního roku. Pokud se někdo registruje po tomto termínu, bere na vědomí, že

členské příspěvky jsou hrazeny na kalendářní rok, ve kterém se registroval (tj. leden–prosinec, nikoliv např. duben–březen následujícího roku).

Pokud člen neuhradí členský příspěvek, bude jeho členství zrušeno. Pokud zažádá o nové členství v ČAE (obnoví svou registraci), bude po první rok platnosti obnovené registrace výše členského příspěvku dvojnásobná (viz rozhodnutí Valné hromady z roku 2009).

Na základě diskuse členů valné hromady vzešel na zasedání valné hromady, která proběhla 11. 6. 2015 v konferenčních prostorách Domova sester FN Ostrava, návrh na zvýšení členských příspěvků. Důvodem je skutečnost, že od roku 2009 nebyla výše členských příspěvků zvyšována a v současné době se ČAE potýká s obtížemi při financování nutných záležitostí (např. placené právní služby, úhrada DPP pro osoby, které pro ČAE zajišťují některou z agend např. účast na výběrových řízeních, dále prezentace oboru, cestovní náklady při účastech na jednání ve prospěch ČAE).

Na základě hlasování valná hromada odsouhlasila zvýšení členských příspěvků následovně: „Valná hromada se usnesla, že od 1. 1. 2016 bude výše členského příspěvku činit 700 Kč ročně a výše studentského členského příspěvku, členského příspěvku pro členy na rodičovské dovolené a členy ve starobním důchodu bude činit 300 Kč ročně. Splatnost členského příspěvku je vždy do 31. 3. kalendářního roku. Pokud člen neuhradí členský příspěvek, bude jeho členství zrušeno. Pokud zažádá o nové členství v ČAE, bude po první rok platnosti nové registrace výše členského příspěvku dvojnásobná.“

Výše a platba členských příspěvků

Příspěvky ve výši 700 Kč nebo 300 Kč dle formy členství se platí převodem (upřednostňujeme) nebo složenkou (adresa sídlo ČAE, nebo sekretariát ČAE) ve prospěch bankovního účtu vedeného u Era (ČSOB) s číslem **103428915/0300**. Jako VS použijte své registrační číslo.

Roční členské příspěvky v Kč

Plné členství	700,–
Přidružené členství	700,–
Studentské členství	300,–
Čestné členství	bezplatné
Snížený členský příspěvek pro členy na mateřské/rodičovské dovolené a pro členy ve starobním důchodu	300,–

Informace pro studenty

Velmi si vážíme zájmu být členem již za doby studia. Podmínky pro registraci do ČAE jsou shodné, jako pro

ergoterapeuta s plným členstvím. **Zájemce však musí řádně vyplněnou přihlášku odeslat spolu s potvrzením o studiu** (z téhož roku, ve kterém zájemce žádá o členství). Studentské členské příspěvky jsou stanoveny ve výši 300,- Kč na kalendářní rok. Student se jako člen ČAE může účastnit zasedání Valné hromady ČAE, ale nemůže hlasovat, nemůže být členem orgánů sdružení (tj. člen výboru ČAE, rozhodčí komise aj.).

Snížený členský příspěvek pro členy na mateřské/rodičovské dovolené

Člen, který je/chystá se na mateřskou/rodičovskou dovolenou, může zažádat o snížení členských příspěvků na toto období prostřednictvím odeslání **žádosti o snížení příspěvků MD/RD (její součástí je i čestné prohlášení)**. Po dobu mateřské a následně rodičovské dovolené až do odvolání (viz čestné prohlášení) je pro člena stanoven příspěvek 300,- Kč na kalendářní rok. V případě, že rodičovská dovolená navazuje (narozením dalšího potomka), nemusí toto člen oznamovat ČAE a snížená forma členských příspěvků stále trvá. Práva a povinnosti člena na rodičovské dovolené zůstávají stejná jako u člena s plným členstvím.

Snížený členský příspěvek pro členy ve starobním důchodu

Člen pobírající starobní důchod může zažádat o snížení členských příspěvků prostřednictvím odeslání **žádosti o snížení příspěvků SD (její součástí je i čestné prohlášení)**. Člen má nárok na snížení členských příspěvků až po datu, kterým vznikl žadateli nárok na starobní důchod. Snížený členský příspěvek činí 300 Kč na kalendářní rok. Práva a povinnosti člena pobírajícího starobní důchod zůstávají stejná jako u člena s plným členstvím.

Ohlédnutí za oslavou Světového dne ergoterapie 2015

Zapsala: Jana Jelínková, prezidentka ČAE

Dne 9. 11. 2015 proběhla v prostorách Minigolfového hřiště Butovice v Galerii Butovice oslava Světového dne ergoterapie 2015 pořádaná Českou asociací ergoterapeutů, které se zúčastnilo 40 členů ČAE.

Programem oslavy byl v první části workshop s názvem „Ergoterapie jako viditelný a uznávaný zdravotnický obor.“ Naše pozvání k lektorování workshopu přijal, bez nároku na honorář a s velkou podporou snahy našeho oboru o získání patřičného uznání laické i odborné veřejnosti, Mgr. Petr Vrzáček, vedoucí katedry Řízení a supervize Fakulty humanitních studií v Praze.

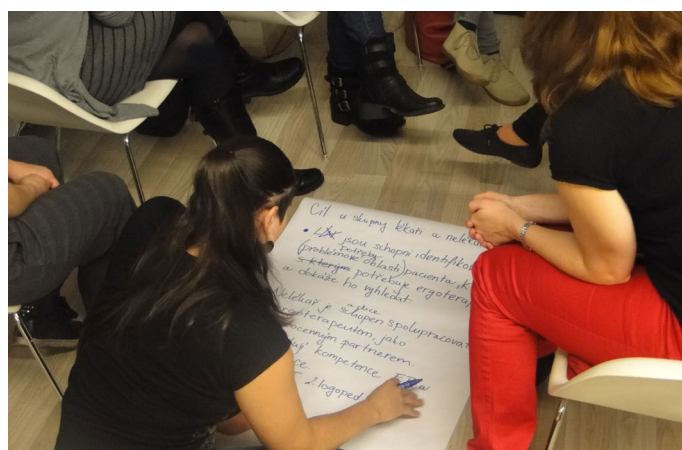

Cílem workshopu bylo společně diskutovat nad strategií, jak nejlépe naplňovat vizi a pracovat na jejím dosažení, aby se ergoterapie stala viditelným a uznávaným oborem jak u našich kolegů z řad lékařů, tak u našich klientů, ale i u potenciálních studentů oboru ergoterapie.

Účastníci se na základě vlastních preferencí rozdělili do tří pracovních skupin. První skupina se snažila najít cestu, jakou formou nejlépe a nejúčinněji oslovit lékaře, aby tito věděli, kdo je ergoterapeut, co je náplní jeho kompetencí a s jakými potížemi má své pacienty ergoterapeutovi indikovat. Skupina měla hledat strategie, jak dosáhnout chtěného stavu, kterým by mělo být, že každý lékař bude znát minimálně 2 ergoterapeuty ve své spádové oblasti a bude vědět, s čím může ergoterapeut jeho pacientům pomoci.

Druhá skupina se orientovala na naše klienty. Skupina se měla zamýšlet nad tím, jak nejefektivněji informovat naše klienty o nabídce ergoterapie, aby tito dokázali cíleně požadovat od svého ošetřujícího lékaře ergoterapeutické služby, které potřebují.

Poslední skupina se orientovala na oslovení potenciálních studentů ergoterapie ze středních škol. V současné době se náš obor díky populačním změnám potýká s nedostatkem zájemců o studium oboru ergoterapie po střední škole, což je reálným rizikem budoucnosti našeho oboru. V důsledku malého počtu uchazečů a tedy malému přílivu finančních prostředků vysokým školám, dochází na některých školách k zavírání prvních ročníků studia oboru ergoterapie. Tuto reálnou hrozbu, která je dána tím, že k přijímacím zkouškám přicházejí slabší populační ročníky i díky tomu, že nabídka vysokých škol je velmi široká, ČAE vnímá a snaží se různými kampaněmi v rámci svých možností oslovovat studenty středních škol a informovat je o oboru ergoterapie. Pracovní skupina se zaměřila právě na to, jak tuto cílovou skupinu nejlépe oslovit a podnítit u některých z nich, kteří uvažují o studium oborů sociálně-zdravotních, ale nemají ještě konkrétní představu, zájem o obor ergoterapie a případně je podnítit i k podání přihlášky na některou z fakult tento obor zaštiťujících.

Všichni účastníci se aktivně zapojili do diskuse a každá z pracovních skupin prezentovala své závěry před ostatními. Otevřená diskuse mezi účastníky o tomto tématu nás utvrdila v tom, že členové ČAE mají zájem o další rozvoj svého oboru a jsou k němu i aktivně připraveni.

Po ukončení semináře měli účastníci možnost využít minigolfovou akademii pod vedením trenéra minigolfu a program byl ukončen malým minigolfovým turnajem.

COTEC General Assembly

Zapsala: Mgr. Olga Pekárková, 2. viceprezidentka ČAE a delegátka ČAE v COTEC a WFOT

ČAE se účastnila setkání delegátů členských zemí COTECu (Council of Occupational Therapists of the European Countries – Rada ergoterapeutů evropských zemí), které proběhlo 3.–4. 10. 2015 v Rize.

Setkání se účastnilo 23 z celkového počtu třiceti členských zemí. Dále byl přítomen prezident Ruské asociace ergoterapeutů, který úspěšně prezentoval žádost o členství v COTEC a Ruská asociace se tak stala novou členskou zemí. V příštím roce plánuje podat žádost o členství Rumunská asociace ergoterapeutů, jejíž delegátka byla rovněž přítomna.

První den setkání (COTEC Governance day) byl věnován diskuzi kolem kulatých stolů nad tématy budoucího rozvoje oboru ergoterapie. Konkrétně se jednalo o:

- Vznik odborných expertních skupin napříč Evropou
- Spolupráce s ostatními asociacemi a sdruženími
- Společná platforma, regulace a kvalifikace zajišťující volný pohyb ergoterapeutů v rámci evropských zemí
- ROTOS – ergoterapeutická výzkumná skupina k podpoře výzkumu v oboru ergoterapie (podpora členských zemí v oblasti výzkumu)
- Strategický plán 2017–2020

Druhý den setkání (COTEC General Assembly) byly na programu převážně interní organizační záležitosti COTEC. Jedním z bodů bylo také vyhlášení České asociace ergoterapeutů (ve spolupráci s Karlovou Univerzitou) jako vítěze pro pořádání COTEC-ENOTHE kongresu v roce 2020. Konání mezinárodního odborného kongresu (očekávaná účast cca 1000 osob) v České republice může být velkou příležitostí pro zvýšení povědomí o ergoterapii i její vnímání jako odborný zdravotnický obor.

Na závěr si Vás dovoluujeme pozvat k návštěvě nových webových stránek COTEC, na kterých naleznete aktuální informace o dění v organizaci v členských zemích. (<http://www.eu-patient.eu/>)

Výzva pro členy ČAE:

Hledá se viceprezident finance pro COTEC executive comitee. Jedná se o dobrovolnou pozici ve výboru COTEC. Viceprezident finance spravuje finance a komunikuje s ostatními členy výkonného výboru (komunikace v Aj). V případě zájmu o více informací kontaktujte prosím Olgu Pekárkovou (pekarkova.olga@gmail.com).

Seznam odborných kurzů uznaných odborem smluvní politiky VZP relevantních pro přiznání odbornosti S3

Zapsala: Mgr. Jana Jelínková, prezidentka ČAE

V souvislosti s platností nového sazebníku výkonů, platného od 1. 1. 2015, ČAE zaslala ředitelce Odboru smluvní politiky Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR, JUDr. Lence Havlasové, seznam kurzů, které byly realizovány před platností zákona č. 96/2004 a u kterých jsou srovnatelné výstupy vzdělávání jako u certifikovaných kurzů, jako podklad pro vyjednávání s pojišťovnami o přiznání odbornosti S3 absolventům těchto kurzů.

Do seznamu kurzů byly zařazeny odborné kurzy, které účastníci absolvovali buď před dobou platnosti tohoto zákona, tedy za jiných podmínek organizace celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků, nebo jejich obsah je totožný s již akreditovanými kurzy MZ ČR.

Seznam kurzů, které jsme VZP předložili, vycházel z požadavků kladených na nasmlouvání jednotlivých ergoterapeutických výkonů vázaných na nositele výkonu S3 dle popisu výkonů uvedených v platném seznamu zdravotních výkonů. V seznamu zaslaných kurzů jsme vycházeli ze seznamu kurzů, které ČAE evidovala, a dále z Vašich informací o Vámi absolvovaných kurzech před rokem 2004, které jste nám na naši opakovaně uveřejněnou výzvu na webových stránkách a v Bulletinu ČAE zaslali.

Na VZP jsme zasílali také žádost o schválení kurzů, které proběhly až po roce 2004, tedy již v době platnosti aktuální legislativy (zákon č. 96/2004), které však byly vedeny zahraničními lektory a po absolvování kurzu účastníci získali mezinárodní certifikát. Také jsme žádali o uznání kurzů, jejichž obsah byl plně totožný s obsahem kurzu následně certifikovaného MZ (viz např. Bazální stimulace pod vedením Mgr. Karolíny Friedlové a Vyšetření a léčba dospělých s neurologickým onemocněním-Bobath koncept pod vedením Mgr. Kateřiny Macháčkové, Ph.D. Česká asociace ergoterapeutů předložila VZP k posouzení 15 odborných kurzů, u kterých jsme shledali, že dovednosti získané jejich absolvováním odpovídají

požadavků výkonů vázaných na nositele výkonu S3.

V září 2009 jsme obdrželi vyjádření Odboru smluvní politiky VZP, viz níže (kráceno): „Z Vámi předaného seznamu odborných kurzů, které doporučujete jako relevantní ke kurzům certifikovaným dle platné legislativy pro 917 (ergoterapeut), lze v souladu s platnou legislativou akceptovat kurzy, které byly realizovány před nabytím účinnosti zákona č. 96/2004 Sb. Od nabytí účinnosti uvedeného zákona je však nutné zvláštní odbornou způsobilost pro nasmlouvání výkonů s nositelem S3 dokládat akreditovanými kurzy MZ ČR.“

Z vyjádření Odboru smluvní politiky VZP tedy byly uznány pouze následující kurzy:

- 1. Název kurzu:** **Assessment and Treatment of Adult Hemiplegia – The Bobath Concept (Hodnocení a léčba osob s hemiplegií – Bobath koncept)**
Lektor: Elia Panturin RPT, MED, Senior instructor IBITA, International Bobath Instructors Training Association (Mezinárodní asociace certifikovaných instruktorů Bobath konceptu)
Termín: 2.–21. 10. 2000
Počet hodin: 125 hodin (1 hodina = 60 minut)
Poznámka: účastníci obdrželi certifikát o absolvování kurzu s mezinárodní platností

- 2. Název kurzu:** **Kurz fyzioterapeutické a ergoterapeutické přístupy (Bobath koncept, SRT, Feldenkreis, Affolterová) v terapii neurologických pacientů**

Lektor: Mgr. Věra. Pitřmanová, Vendula Matolínová, Bc. Mária Faktorová

Termín: 4.–5. 10 a 8. 11.–9. 11. 2002

Počet hodin: 40 vyučovacích hodin

- 3. Název kurzu:** **Assessment and Treatment of Adult Hemiplegia – The Bobath Concept (Hodnocení a léčba osob s hemiplegií – Bobath koncept)**

Lektor: Elia Panturin RPT, MED, Senior instructor IBITA, International Bobath Instructors Training Association, (Mezinárodní asociace certifikovaných instruktorů Bobath konceptu)

Termín: 25. 5.–4. 6. 2003 a 14. 6.–18. 6. 2003

Počet hodin: 125 hodin (1 hodina= 60 minut)

Poznámka: účastníci obdrželi certifikát o absolvování kurzu s mezinárodní platností

- 4. Název kurzu:** **Stimulace vnímání**

Lektor: Mgr. Karolína Friedlová

Termín: rok 2003

Počet hodin: 24 hodin

III. ODBORNÁ ČÁST

Zpráva z 21. výročního zasedání ENOTHE na Univerzitě v Ruse

Autor: Mgr. Lucie Dončevová

Pracoviště: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem,

Fakulta zdravotnických studií, Katedra fyzioterapie a ergoterapie

Kontakt: lucie.doncevova@ujep.cz

Ve dnech 21.–24. 10. 2015 proběhlo 21. výroční zasedání European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE). Zasedání se uskutečnilo ve městě Ruse, což je jedno z nejelegantnějších měst Bulharska, známé také jako „malá Vídeň“, díky impozantní architektuře Belle Époque. Ruse je páté největší město v Bulharsku s populací kolem 160 000 obyvatel. Právě na univerzitě v Ruse v roce 2006 byl otevřen první a jediný bakalářský studijní program ergoterapie v Bulharsku. Rok 2015 je pro univerzitu zároveň významný, protože slaví výročí 70 let od založení. Místem letošního setkání všech účastníků ENOTHE bylo multifunkční KANEFF CENTER, které je součástí univerzitního kampusu, a bylo navrženo právě pro příležitosti, jako jsou kongresy, konference, sympozia, koncerty a jiné univerzitní události.

Za Českou republiku byla jediným zástupcem Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Program zasedání byl rozdělen do několika sekcí jako ústní prezentace, prezentace posterů, proslovy, studentská sekce, workshopy a tržička.

Témata prezentací a workshopů byla rozmanitá a velmi aktuálně směřována. Týkala se např. pracovního znevýhodnění uprchlíků – služeb vzdělávacích programů pro studenty. Workshopy směřovaly např. k otázkám výzkumné

a vzdělávací souvislosti Ergoterapie zaměřené na okrajovou společnost – chudé migranty, kteří nemají jinou možnost než žebrať, aby získaly lepší život.

Další prezentace byly zaměřeny na ergoterapii v geriatrii, kde byly např. prezentovány výsledky průzkumu souvislosti mezi mobilitou a aktivitami běžného denního života seniorů. Zástupci z vysoké školy v Athénách poukázali na nutnost použití teoretických koncepčních modelů ergoterapie (konkrétně MOHO) na případové studii klienta s demencí.

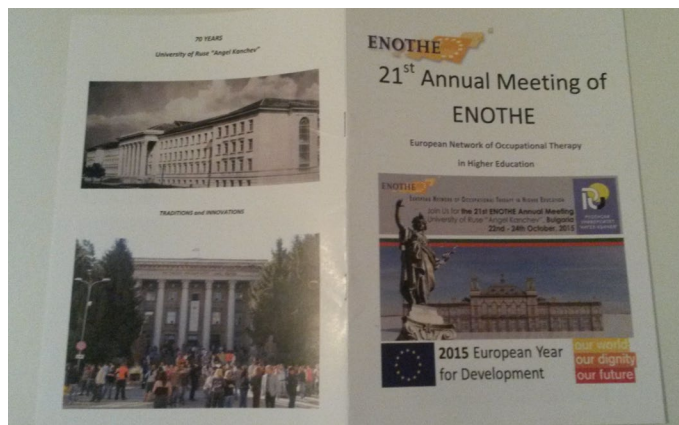
Několik témat bylo věnováno dětské ergoterapii. Univerzita Ruse vystoupila s příspěvkem Spojení talentů: program na posílení sebeúcty u sociálně znevýhodněných dětí. Zástupci pařížské univerzity poukázali na rozvoj a integraci ergoterapie pro děti se zdravotním postižením do hlavního proudu francouzských škol.

Prezidentka Litevské asociace ergoterapeutů (Giedrė Kavliauskienė) ve svém proslovu poukázala na rozvoj Ergoterapie na univerzitě ve Vilniusu právě díky spolupráci s ENOTHE.

Setkání v roce 2016 se uskuteční na univerzitě v Irsku ve městě Galway. Zde proběhne ve dnech 15.–19. 6. první spojený kongres organizací COTEC (Council of Occupational Therapists for the European Countries) a ENOTHE.

Zahájení ENOTHE 2015 (archiv Lucie Dončevové)

Program ENOTHE 2015 (archiv Lucie Dončevové)

Ukázka z prezentace Giedrė Kavliauskiene (<https://twitter.com/effae0d3c42742a>)

Zástupcem za Katedru fyzioterapie a ergoterapie Univerzity Jana Evangelisty Purkyně bude doc. MUDr. Jiří Votava, CSc., který se bude kongresu účastnit aktivně.

Obsah konference bude směřovat k řešení otázek týkajících se různých oblastí klinické praxe, vzdělávání, výzkumu, politiky a zaměří se na současné problémy ve všech aspektech ergoterapie.

Své zástupce na ENOTHE měla Univerzita Jana Evangelisty Purkyně i v minulých letech. V Berlíně v roce 2008 reprezentoval univerzitu doc. MUDr. Jiří Votava, CSc., v Yorku v roce 2013 se účastnila výročního zasedání PhDr. Kateřina Vaníková Ph.D a nyní v roce 2015 v Ruse Mgr. Lucie Dončevová.

Pro posílení ergoterapie v České republice je velmi pozitivní aktuální informace z České asociace ergoterapeutů. ČAE oznámila, že ve spolupráci s Karlovou univerzitou vyhrála kandidaturu pro pořádání mezinárodního spojeného kongresu organizací COTEC a ENOTHE v Praze pro rok 2020. Českou republiku zejména navštíví významní odborníci z oborů prezentujících zahraniční praxi, ale také výsledky z oblasti výzkumu.

Inkluzivní a speciální pedagogika „v mezinárodním odborném rozhovoru“ aneb čtvrté setkání s profesorkou Marií Vítkovou při speciálních příležitostech

DOCENTSKÉ DNY 2015,
PEDAGOGICKÁ FAKULTA MU, KATEDRA SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY
15 – 16. 9. 2015, BRNO

Autor: PaedDr. Eva Matejičková

Abstrakt

Příspěvek přibližuje vystoupení profesora Ferdinand Kleina na výše zmíněných docentských dnech s mezinárodní účastí v Brně. Nastiňuje práci profesora Kleina na poli inkluzivní a speciální pedagogiky, navazuje na jeho četnou publikační činnost v časopise Efeta (E, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010). Přináší začátky spolupráce s profesorkou Vítkovou, nástin její aktivit s vytvořením spolupráce s odborníky na poli speciální a inkluzivní pedagogiky v německy mluvících zemích. Věnování publikace profesorce Marii Vítkové pro Katedru speciální pedagogiky Masarykovy univerzity v Brně.

Abstract

Contribution outlines the personality of Prof. Ferdinand Klein and his work in the field of inclusive and special education. Builds on the contributions to the magazine Effeta (E, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010). Brings the beginnings of collaboration/ cooperation with Mrs. Professor Vitkova, outline of her activities relating to the establishment of cooperation with experts in the field of special and inclusive education in German-speaking countries. Dedicated publication Professor Maria Vitkova for the Department of Special Education at Masaryk University in Brno.

Klíčová slova: Osobnost profesora Kleina, inkluzivní pedagogika, speciální pedagogika, logopedie, spolupráce, založení Katedry speciální pedagogiky Masarykovy univerzity v Brně,

Keywords: Personality Professor Klein, Inclusive Education, Special education, Speech therapy, cooperation, the establishment of the Department of Special Education at Masaryk University in Brno.

O autorovi

Univerzitní profesor Dr. et Prof. h.c., Ferdinand Klein, nar. 1934, pracoval od roku 1956 do roku 1980 v oblasti praktické speciální pedagogiky na universitách Würzburg, Mainz, Halle-Wittenberg a fakultě speciální pedagogiky v Reutlingenu. Ve své školní praxi se věnoval především osobám s těžkým zdravotním postižením a v projektech zkoumal podmínky inkluzivního vzdělávání. Po jeho odchodu do důchodu v roce 1997 pracoval především jako hostující profesor na Univerzitě Komenského v Bratislavě a Gusztáv-Bárczi-fakulty Speciální pedagogiky na Univerzitě Loránda Eötvöse v Budapešti. Jeho profesní život byl dokumentován ve Wikipedii.

Příspěvek pana profesora Ferdinanda Kleina na „docentských dnech“ by bylo možné podle jeho slov pojmenovat jako: „Moje čtvrté setkání s paní profesorkou Marií Vítkovou při speciálních příležitostech.“ Nesl se v duchu vzpomínek na začátek jejich spolupráce, zkušeností a jejich pokračování na poli speciální a inkluzivní pedagogiky. Pan profesor zavzpomínal i na svou četnou publikační činnost v odborných časopisech v Německu, a v časopise Efeta na Slovensku. Závěrem věnoval paní profesorce publikaci: „Pedagogika tělesně postižených (Bergeest, H., Boenisch, J., Daut, V., 2015).

Detailní náhled do přednášky pana profesora lze podle nás pojmut jako „sondáž“ historickými vzpomínkami. Jako první bylo vzpomenuť symposium ve Wützburgu v roce 1982, s názvem „Sdružení speciální pedagogiky. Hlavním tématem byla „Podpora školního vzdělávání těžce zdravotně postižených dětí a dospívajících“ (Feuser, G., Oskamp, V., Rumpleru, F., 1983). Na tomto setkání Andreas Möckel odůvodnil oprávněnost školního vzdělávání těžce zdravotně postižených dětí. Zdůraznil péči jako základní součást výchovné hodnoty založené na mottu: „Kdo zpochybňuje vzdělání osob s těžkým zdravotním postižením, musí se ptát, jak ho odůvodňuje?“ Domníval se, že, „důkazní břemeno spočívá v tom, že chtějí popřít uznaná vzdělávací práva rozumu“ (Möckel 1983, str. 51). Tento etický postoj je podle pana profesora Kleina ilustrován konkrétně a srozumitelně ve standardní práci „Pedagogika tělesně postižených“ (Bergeest, H., Boenisch, J., Daut, V., 2015). Po přečtení již 5. vydání publikace (Tauton, Anglie), kterou mu nedávno zaslal jeden z autorů Henry Bergest, pan profesor autorovi odpověděl: „Vaše práce se čte jako thriller. Její velikost je v úžasné jednoduchosti.

Tak mohou studenti odhalit vztahy a mít na paměti strukturu. Chytrá kniha moderní vědy.“ V příspěvku posluchačům přibližoval pasáže knihy, ve kterých se mluví „o vzdělávacím soužití s moderní chorobou.“ Z těch vzal na vědomí Möckelův důrazně opravdivý a pevný postoj, který se pokoušel charakterizovat vzdělání jako „celoživotní dialogický postoj, který nepovoluje žádnou vzletnou koncepční akrobacii myšlení“ (Möckel, A., 1983, str. 41–52). Pan profesor se následně zeptal: „Neměla by být tato učebnice dárek také pro studium v českém jazyce?“ A následně publikaci předal vedoucí katedry speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně profesorce Marii Vítkové.

Další část přednášky se nesla v duchu vzpomínek na první přednášky a semináře v roce 1991 opět v Brně. Zmínil také, že, „kolegyně Vítková“ mu poskytla zázemí v Čechách v roce 1992 pro překlad jeho učebnice „Učebnice čtecích obrázků pro mentálně postižené.“ Zavzpomínal i na svou přednášku ze dne 19. dubna 1996 opět v Brně při příležitosti 50. výročí Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně: „Základy komunikace s těžce tělesně a mentálně postiženými dětmi, aspekty principu bazálního vzdělávání dialogem.“ Byly zmíněny i přednášky a semináře v následujících letech, konkrétně o „Korczak pedagogice“, seminář o včasném zásahu, o analýze existence a o dialogu hranic logopedie. Tématu inkluzivní pedagogiky se prof. Klein věnoval ve své přednášce na mezinárodním symposiu v roce 2010, „Cesta k inkluzivní škole.“

Prof. Klein značnou část přednášky věnoval založení Katedry speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně k 1. září 1994. Vyzvednul úsilí a profesionální zaujetí „kolegyně Marie Vítkové“, které vedlo k tomu, že již o osm let později měla katedra vedle profesorů a docentů i 11 pozic pro odborné asistenty a 11 pro interní doktorandy. Tato skutečnost poukázala na extrémně prozíravý osobní a vědecký přístup paní profesorky Vítkové. Ona a její tým měli čas seznámit se s novými výzvami přeshraničních odborných diskusí při porovnávání věcí a skutečností zdánlivě nesrovnatelných, při prvních krocích s mezikulturní výměnou. Díky prozíravosti vědeckého týmu mohly být strukturovány první výsledky mezinárodní výzkumné spolupráce a mohli být zahájeny vědecky programované diskuse a mohli být v plném proudu epistemologické objasňující procesy.

Výzkumy řešily základní prvky jednotlivých územně

a kulturně specifických oborů, počínaje označením úkolů, s vymezením předmětů a metod. Těmito otázkami bylo zajištěno, že právě západní racionální způsob myšlení musí zvážit své standardy i pohled na kulturu druhé země. Tento implicitní univerzalismus byl kriticky zkoumán vlastní konstrukcí reality a byl začleněn do kultury dialogu partnerství. Paní profesorka Vítková a její tým byli tak schopni zapojit se do výzkumů s empatií pro ostatní, pro jejich zvyky, myšlení, jednání. Seznámením se ze situací je mohla vyslechnout a kvalifikovat. Tím právě v Brně mezinárodní inkluzní a speciální vzdělávání se stalo lékem proti dogmatismu a sobectví. Pan profesor zdůraznil, že právě dialogický kognitivní přístup klade vysoké nároky na osobnost vědce. Vyslovil své velké poděkování paní profesorce Vítkové a jejímu týmu za lidi spojující „Wir“ perspektivu, ke kterému se připojuje mnoho vědců se zahraničí přesahujíc rámec své země. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně se může ohlédnout za svou práci a podívat se na její bohatou úrodu.

Důkazem toho je skutečnost, že od 1. září 1994, který lze označit za založení Katedry speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, se stav pracovníků již za pouhých osm let kromě profesorů a docentů rozrostl i o 11 pozic pro odborné asistenty a 11 pro interní doktorandy. Byly položeny základní prvky jednotlivých územně a kulturně specifických oborů, počínaje označením úkolů, s vymezením předmětů a metod. Díky nim bylo zajištěno, že právě západní racionální způsob myšlení musí zvážit své standardy i pohled na kulturu druhé země. Tento implicitní univerzalismus byl kriticky zkoumán vlastní konstrukcí reality a byl začleněn do kultury dialogu partnerství. Takže paní profesorka Vítková a její tým byli schopni se zapojit do spolupráce s empatií pro ostatní, jejich zvyky myšlení a jednání, vyslechnout a kvalifikovat. Tím se zde v Brně mezinárodní inkluzní a speciální vzdělávání stalo lékem proti dogmatismu a sobectví.

Závěrem pan profesor Klein dodal: „My, hosté, přejeme lidem, **kteří zde pracují neochabující vědeckou zvědavostí, silou a následný klid**, o kterém hovořil Heinrich Hanselmann.“ Další činnost může přinést ještě hodně dobré úrody pro společnou Evropu.“

Použitá literatura

1. **Bergeest, Harry/Boenisch, Jens/Daut, Volker:** *Körperbehindertenpädagogik*. Grundlagen – Förderung – Inklusion. 5. Aufl., Verlag Klinkhardt, Bad Heilbrunn 2015.
2. **Feuser, Georg/Oskamp, Ulrich/Rumpler, Franz (Hrsg.):** *Förderung und schulische Erziehung schwerstbehinderter Kinder und Jugendlicher*. Symposion 1982 in Würzburg. Verband Deutscher Sonderschulen. Fachverband für Behindertenpädagogik. Stuttgart 1983.
3. **Klein, Ferdinand:** *Lehrerheft zum Bilderlesebuch für geistig Behinderte*. 3. Aufl., Donauwörth, Verlag Auer 1991.
4. **Möckel, Andreas:** *Zur Legitimation der schulischen Erziehung schwerstbehinderter Kinder und Jugendlicher*. In: Feuser, Georg/Oskamp, Ulrich/Rumpler, Franz (Hrsg.): *Förderung und schulische Erziehung schwerstbehinderter Kinder und Jugendlicher*. Symposion 1982 in Würzburg. Verband Deutscher Sonderschulen. Fachverband für Behindertenpädagogik. Stuttgart 1983, S. 41–52.
5. **Klein, F.:** *Kolegiálne poradenstvo v liečebnopedagogických a sociálnopedagogických inštitúciách ako odpoveď na nové výzvy*. In: Efeta XVI, 16, 2/2006, s. 13–14. ISSN 1335-1397.
6. **Klein, F.:** *Bilancia na iný spôsob*. In: Efeta XVI, 3/2006, s. 27. ISSN 1335-1397.
7. **Klein, F.:** *Úlohy a perspektívy medzinárodnej liečebnej a špeciálnej pedagogiky*. In: Efeta XVII, 1/2007, s. 7 – 8. ISSN 1335-1397.
8. **Klein, F., Reuter, U.:** „Budovanie mieru je úlohou výchovy“ *Dve školy pripravujúce mládež s ostihnutím na povolanie – jedna v Bavorsku, druhá na Slovensku*. In: Efeta XVII, 2/2007, s. 27 – 28. ISSN 1335-1397.
9. **Klein, F., Reuter, U.:** „Budovanie mieru je úlohou výchovy.“ In: Efeta XVIII, 2/ 2008, s. 7 – 9. ISSN 1335-1397.
10. **Klein, F.:** *130. výročie narodenia Janusza Korczaka – Perspektívy liečebnej a špeciálnej ped. J. Korczaka*. In: Efeta XVIII, 4/2008, s. 20 – 23. ISSN 1335-1397.
11. **Klein, F.:** *Recenzia: Šesťdesiat rokov ped. pre postihnutých na Humboltovej univerzite v Berlíne 1947–2007 – Becker, K. P., Grosse D., K.* In: Efeta XIX, 1/2009, s. 25–26. ISSN 1335-1397.
12. **Klein, F.:** *Recenzia: Špeciálna normalita (Inklúzia žiakov s postihnutím) – Lanes, D.* In: Efeta XIX, 3/2009, s. 30. ISSN 1335-1397.
13. **Klein, F.:** *Etická dimenzia špeciálnej a liečebnej pedagogiky*. In: Efeta XIX, 4/2009, s. 20–23. ISSN 1335-1397.
14. **Klein, F.:** *Recenzia: Postihnutie a uznanie*. In: Efeta XIX, 4/2009, s. 4–29. ISSN 1335-1397.
15. **Klein, F.:** *Prax logoterapie – liečebnopedagogické alebo diakonické zaobchádzanie s ľuďmi s postihnutím*. In: Efeta XX, 1/2010, s. 2–8. ISSN 1335-1397.
16. **Klein, F.:** *Recenzia: Vzdelávanie a výchova – Bildung und erziehung*. In: Efeta XX, 2/2010, s. 3–39. ISSN 1335-1397.
17. **Klein, F.:** *Môj obraz dieťaťa preskúmať a zdokonaľiť – Janusz Korczak o myslení a konaní poľského lekára, pedagóga a spisovateľa*. In: Efeta XX, 4/ 2010, s. 27–31. ISSN 1335-1397.
18. **Klein, F.:** *Recenzia: Reziliencia – Fröhlich – Gildhoff, K.– Rönau – Böse, M.* In: Efeta XX, 4/ 2010, s. 39. ISSN 1335-1397.

Ergoterapie v předškolním a školním věku

Autor: Lucie Chytrá, DiS.

Pracoviště: Fyzioterapie DAJALE s.r.o. Bruntál

Kontakt: LucyBLACK@centrum.cz

Ergoterapie se může zařadit jako součást léčby u dětských onemocnění z oblasti ortopedie, traumatologie, chirurgie, neurologie, psychiatrie i u onemocnění interních. Ergoterapie je v podstatě vhodná vždy při dlouhodobé léčbě, kdy může být prevencí hospitalizačního syndromu, děti aktivizovat a plnit úkoly kondiční ergoterapie.

Ergoterapie je však aplikována především u dětí postižených od narození nebo v důsledku chorob, které je dlouhodobě nebo trvale poznamenaly tak, že se ve srovnání se svými vrstevníky opoždují v tělesném, duševním nebo intelektuálním vývoji nebo jsou postižené smyslově.

Cíle a úkoly ergoterapie u dětí

Dětská ergoterapie plní úkoly kondiční ergoterapie, ergoterapie cílené na postiženou oblast a na dosažení co nejvyšší míry soběstačnosti.

V dětské ergoterapii se zpravidla nejedná o náhradu či návrat ztracených funkcí, ale o vytvoření potřebných funkcí a dovedností. Ergoterapie by měla působit na rozvoj všech složek osobnosti dítěte s přihlédnutím k lékařské a pedagogicko-psychologické diagnóze a psychomotorickému vývoji. Se základy ergoterapie by se proto měli kromě rodičů seznámit i učitelé speciálních a základních škol, do kterých byly znevýhodněné děti integrovány. Je to důležité proto, aby mohly s ergoterapeuty účinně spolupracovat, případně jejich úlohu z části plnit, pokud nejsou děti v péči specializovaných pracovníků.

V odborné oblasti jsou cíle dětské ergoterapie zaměřeny na zabránění negativních následků nemoci či postižení nebo jejich rozvoje.

Mezi nejdůležitější cíle patří dosažení co možná největší samostatnosti ve všech oblastech života a integrace mezi vrstevníky. Proto se zaměřujeme na rozvoj i jemné a hrubé motoriky, přijímání a zpracování smyslových podnětů, koordinaci „oko–ruka“ a na výchovu ke způsobilosti jednat.

Doporučení pro práci s dětmi při ergoterapii

V dětské ergoterapii je třeba respektovat obecné zásady a doporučení platné pro práci ergoterapeuta s klienty, jejich aplikace je však značně ovlivněna zvláštnostmi dětské osobnosti dané fyzickým i mentálním věkem.

Mezi doporučení, na která je třeba upozornit, patří:

- Poznat co nejlépe dětského klienta, seznámit se s jeho problémy a skrytými zájmy, s podmínkami ve kterých žije a dalšími okolnostmi, které mohou ovlivnit vhodnost použitých metod, postupů, materiálů použitých pro práci a další.
- Uplatnit individuální přístup k dítěti – skupinová terapie, skupinové hry.
- Respektovat didaktickou zásadu přiměřenosti věkovým zvláštnostem a specifikům znevýhodnění dětí, přitom využít co nejvíce schopností a možností dítěte.
- Vytvořit program, který dětského klienta zaujme a baví ho.
- Umožnit dětem při pohybu získat zkušenost s vlastním tělem a okolím. Aby mělo dítě snahu pohyb opakovat, znovu se o něj pokusit měl by být smysluplný a pokud možno brzy úspěšný. Proto je někdy nutné nasazení určitých pomůcek či speciálních zařízení, abychom dítěti pomohli k uspokojivé aktivitě. Poté co dítě umí zařadit a využít vjemy a dojmy, které mu zprostředkovává jeho tělo a okolní prostředí, může se okolím cíleně a uvědoměle zabývat.
- Vyhledat co nejvhodnější polohu dítěte při činnostech a podle potřeby případně polohy a pozice střídát.
- Zvážit, které pohyby při práci s různými materiály, nářadím, pomůckami mohou plnit úkoly cílené ergoterapie a které jsou součástí ergoterapie kondiční. Při pozorování klientů potom odstraňovat neefektivní pohyby.
- Zaměřit ergoterapii na dosažení co největší nezávislosti dětí v domácím, školním nebo ústavním prostředí. Pro usnadnění činností dětí souvisejících se sebeobslouhou při hygieně, oblékání a jídle je třeba posoudit a případně upravit interiér pro konkrétní dítě.

Ergoterapeut řeší tyto otázky s rodiči, učiteli nebo vychovateli. Pokud má dítě osobního asistenta, musí spolupracovat i s ním.

1. Naučit dítě vytvářet si potřebné algoritmy při organizaci a dodržování denního režimu, udržování pořádku, vést ho k vytváření organizačních a hygienických návyků, které usnadňují život všem lidem, pro děti však jsou zásadním předpokladem pro integraci do většinové společnosti.

2. Dodržovat a učit klienty dodržovat pravidla bezpečné a hygienicky nerizikové práce.

Metody práce používané v dětské ergoterapii

Pro volbu metod je rozhodující především osobnost dítěte, jeho věk, druh a stupeň postižení a všechna specifika, se kterými se ergoterapeut seznámil při hlubším poznání dítěte. Respektuje samozřejmě doporučení lékaře.

Výběr metod ovlivňuje i zkušenost a orientovanost ergoterapeuta v problematice a podmínky pracoviště, dále v určité míře i znalost rodinného zázemí a možnosti spolupráce s rodinou, případně školou.

Pro ergoterapii v pediatrii se využívá řada metod vyvinutých v zahraničí, které propracovali lékaři a psychologové. Specifické místo v ergoterapii dětí předškolního a mladšího školního věku má hra, proto ji věnuji samostatnou kapitolu.

Hra, její využití a druhy her

Hru je možné charakterizovat jako činnost, která přináší uspokojení sama o sobě, je vnitřně motivující a lze ji pozorovat u dětí i zvířecích mláďat, ale i u dospělých lidí a zvířat. Je proto možné usuzovat, že hra má instinktivní základ, je to vrozená a tedy biologicky účinná aktivita. Je to vlastně prvotní zaměstnání dítěte, příprava na život. Názory na funkce hry se měnily a vyvíjely. V současnosti se hra považuje za metodu výchovy a vzdělávání, má důležité místo i v diagnostice, v ergoterapii a také psychoterapii.

Specifika hry postižených dětí

U dětí s mentálním nebo smyslovým postižením může být hra jednotvárná, s mechanickým a stereotypním opakováním děje a průběhu, s nedostatečným slovním komentářem, neadekvátní gestikulací.

Děti s disharmonickým vývojem osobnosti, s poruchami v oblasti osobních vztahů (různé typy autismu) neprojevují zájem o hru s druhými dětmi. U postižených dětí je zpravidla potřeba podněcovat zapojení do hry.

Druhy her a jejich využití v ergoterapii a diagnostice

V ergoterapii se uplatňují různé druhy her, zpravidla se do jedné prolínají prvky dalších typů. Přehled her a možnosti využití pro diagnostiku:

Funkční hry jsou nejjednodušší formou hry dítěte bez hračky (hra rukama, nohama, překulování, mimika, plazení...) Dochází ke spontánnímu procvičování pohybů, k rozvoji poznání vlastního těla. Pokud použijeme funkční hry k diagnostickým účelům, zjišťujeme, které pohyby se u dítěte objevují, jestli se postupně mění spontánní neuvědomělé a nekoordinované pohyby na uvědomělé a ovládané.

Manipulační hry – jejich náplní je manipulace s různými předměty a hračkami, které dítě obklopují. Zrakem, sluchem a hmatem dítě poznává jejich vlastnosti a učí se s nimi zacházet. Postupně poznává třetí rozměr – hloubku. Zkušenosti z manipulačních her může dítě později využít při některých činnostech. Funkční a manipulační hry jsou typické pro kojenecký a batolecí věk intaktních dětí. Při diagnostice dítěte s využitím těchto her sledujeme, zda je manipulace s hračkami a věcmi přiměřená, zda je v souladu s jejich určením, zda dítě správně odhaduje společenský význam předmětů. Všíáme si preference jedné horní končetiny v souvislosti se sledováním jemné motoriky dítěte.

Napodobovací hry se začínají uplatňovat již koncem kojeneckého období. Dítě začíná napodobovat mimiku a pohyby, později i zvuky. Využitím těchto her zdokonalujeme motorické funkce dítěte („paci–paci“) a rozvíjíme komunikaci. Aplikací napodobovacích her při diagnostice zjišťujeme, jak dítě vnímá okolní svět, jak ho vnitřně zpracovává, jak napodobuje na základě vlastního pozorování vzory dospělých osob.

Úlohové, tematické hry jsou hry „na někoho“ nebo „na něco“. V jednoduché formě se objevují již ve starším batolecím věku. Při úlohových hrách se může uplatňovat celý soubor pohybových funkcí, jemná motorika dítěte, pohyb z místa na místo a změny polohy těla. Nacvičují se různé pracovní úkony, rozvíjejí se rozumové funkce i sociální vztahy dítěte. Úlohové hry využíváme v terapii pohybových i psychických funkcí. V rámci diagnostiky nás zajímá, jestli si dítě podle určitého tématu umí hrát. Sledujeme, jak se dítě vžívá do různých rolí, jak dovede napodobovat, vyjadřovat se, být kreativní. Můžeme zjistit slovní zásobu dítěte a bohatost jeho nápadů.

Konstruktivní hry se uplatňují již u batolat ve formě skládání jednoduchých prvků (kostek), při navlékání větších tvarů na šňůrku a dále. Později se přidávají hry se stavebnicemi a skládačkami, konstruovat se může i z vlastnoručně vytvořených prvků – z modelovacích hmot, kartónu a dále.

Při konstruktivních hrách se rozvíjí a zdokonaluje jemná i hrubá motorika, čítí, obratnost, vytrvalost, koordinace obou rukou a ruky s okem i rozumové a psychické funkce. Využití těchto her při diagnostice umožňuje sledovat jak uvedené funkce a schopnosti, tak i celkovou schopnost manipulace s různými materiály a předměty. Všíáme si, zda dítě zhotoví výsledný produkt podle návodu, požadovaným postupem anebo na základě vlastní fantazie, zda je schopno pracovat podle vzoru a tak dále.

Pohybové a rytmicko-hudební hry zahrnují hry s nářadím a náčiním, rytmická cvičení s hudbou a popěvky, s mobilními hračkami jako je houpací kůň, koloběžka a trojkolka. Při těchto hrách se cvičí rovnováha, procvičují dolní končetiny a svalstvo trupu, posilují se různé typy úchopů. V rámci diagnostiky zjišťujeme jak celkovou pohyblivost dítěte, tak i úroveň jemné motoriky. Všímáme si koordinace pohybů, síly, vytrvalosti, rychlosti a jiné. Pozorujeme motorickou lateralitu ruky a nohy dítěte i rytmicko-muzikální schopnosti dítěte (využívají se často Orffovy hudební nástroje). Při skupinových pohybových hrách, jako jsou kolektivní míčové hry, můžeme pozorovat, zda dítě dodržuje pravidla hry, sledujeme jeho kázeň a schopnost sebekontroly.

Receptivní a senzorické hry jsou vhodné pro příjem a zpracování podnětů, rozvoj smyslového vnímání i rozumových schopností a formování postojů. Receptivní hry (například poslech pohádky, sledování hry s maňáskem) se uplatňují ve výchově a v ergoterapii zaměřené na psychické funkce. Při senzorických hrách se děti učí rozlišovat vlastnosti věcí různými smysly, tyto hry přispívají k multisenzoriálnímu vnímání. V diagnostice je využíváme k orientačnímu určování smyslové lateralitě očí a uší, ke zjišťování schopnosti dětí rozlišovat různé vnější smyslové kvality věcí. Pomocí těchto her můžeme odhalit i eventuální dosud nezjištěné smyslové postižení dítěte.

Didaktické hry rozvíjejí poznávací procesy a vědomosti dětí. Využívají se k učení prostřednictvím hry. Využíváme je v ergoterapii zaměřené na psychické funkce, ve výchovné práci, ale také v pohybové terapii. Pomocí didaktických her je možné cvičit i jemnou motoriku, taxi a koordinaci pohybů a sledovat výsledky řízeného učení dětí.

Společenské hry jsou hry aplikované ve skupině, řídí se určitými pravidly. Patří k nim například hry: Člověče, nezlob se, dáma, stolní fotbal, šachy.

Mají velké uplatnění v kondiční i cílené ergoterapii, používají se především v terapii funkce ruky a psychických funkcí, užitečně vyplňují volný čas v zařízeních pro handicapované jedince. Původní společenské hry ergoterapeuti upravují tak, aby vyhovovaly sledovaným cílům.

Příklady okruhů činností používaných v dětské ergoterapii

- Výcvik všedních denních činností – oblékání, obouvání, vázání tkaniček a jiné.
- Práce s různými druhy stavebnic, manipulace s předměty při úkolových hrách. Oba okruhy se často spojují a nácvik dovedností potřebných pro zvládnutí běžných denních činností se spojuje s hrou.

- Didaktické hry rozvíjejí čítí jako je například poznávání a rozlišování různých předmětů, přírodnin, ovoce a zeleniny hmatem, čichem ale i sluchem a pomocí chuti. Přitom se hodnotí tvar, typ povrchu, děti popisují pocity, které v nich „setkání“ s daným objektem vyvolává. Předměty je možné hledat bez zrakové kontroly v makro i mikro prostoru samostatně, podle slovní instrukce a podobně.
- Činnosti související s přípravou jednoduchého občerstvení, například krájení různě pevných potravin, mazání pomazánek nožem, loupání ovoce, využití různých zařízení, které se při přípravě pokrmů používají a tak dále.
- Činnosti spojené s krmením a sebesycením (při nácviku kousání se začíná s měkkou potravinou a poté se přechází k pevnější až k tvrdé potravine.
- Hry prezentované počítačem, například pro poznávání barev, tvarů, souvislostí.

Závěrem bych chtěla říci, že i vhodná volba pracovního postupu, metody, činnosti, materiálu, nářadí, pomůcky a úpravy prostředí pro práci s dítětem zdravým i s různým postižením, ovlivňuje podmínky a okolnosti k dosažení všech cílů ergoterapie.

2
2015

INFORMAČNÍ BULLETIN ČAE

Vydává ČAE ČR, Kloboučnická 1627/7, Praha 4, 140 00

e-mail: info@ergoterapie.org, bulletin.cae@seznam.cz

IČO: 62348451

č.ú.: 103428915/0300

POKYNY PRO AUTORY

Příspěvky můžete posílat v elektronické formě (textový editor MS Word) na adresu: bulletin.cae@seznam.cz. Redakce si vyhrazuje právo na krácení či úpravy textů, o nichž bude autory informovat.

Články, kazuistiky

- Ideální rozsah článku je v rozmezí 70–140 řádků, v případě kazuistiky 70–210 řádků.
- U textu musí být uvedeno celé jméno autora, elektronické případně poštovní a telefonické spojení, název pracoviště.
- V textu nepoužívejte zkratky– ke zvýraznění používejte pouze tučné písmo či kurzívu.
- Struktura většího článku nebo kazuistiky (pouze u textů nad 140 řádků):
 - Název práce
 - } Celé jméno autora, pracoviště
 - Souhrn (do 15 řádků)
 - Text článku, strukturovaný do celků oddělených mezititulky; u kazuistiky popis případu, diskuse, závěr.
 - Seznam použité literatury

Seznam použité literatury:

Časopis: Příjmení a iniciály jmen všech autorů. Název práce v jazyce originálu. Název časopisu a rok vydání; ročník: stránky.

Kniha: Příjmení a iniciály jmen všech autorů. Název knihy. Místo vydání: nakladatelství, rok vydání: počet stránek.

Internetový zdroj: adresa webu (případně datum citace)

Obrazová dokumentace

- Obrazovou dokumentaci zasílejte v samostatných souborech. Rastrové obrázky (tj. např. fotografie a veškeré scany) ve formátech **jpg** nebo **tif**, příp. **bmp** v nejvyšší možné (dostupné/původní) kvalitě (optimální je 300 dpi při velikosti 1:1), nikoli v dokumentech *word* nebo *excel*. Vektorové (křivkové) obrázky (schemata, loga ap.) zasílejte optimálně ve vektorové podobě ve formátu **ai** nebo **eps**.
- V textu uveďte, kam umístit obrázek. Ke každému obrázku (ale i grafu, tabulce) je třeba připojit číslo a přesný popis. Na konec textu pak připojte očíslovaný seznam všech obrazových příloh včetně popisků. U fotografií připojte také celé jméno jejich autora nebo uveďte, odkud pochází (archiv autora, zdravotnického zařízení ap.).